

RYLANDER, AXEL
MALMÖ SOCIALDEMOKRATISKA FÖRENING

Arbete och lön : Af A.R.

Malmö
1894

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Polit. ekonom
Socialism
sällsk.
(N:r)

Arbete och lön.

Af A. R. *Rylander*

”Arbetet är källan till all rikedom och all kultur, och hela vinsten deraf bör således tillfalla dem som arbeta.”

Det finnes endast ett enda parti, det socialdemokratiska arbetarepartiet, som förkunnar och försvarar denna sats.

Alla andra partier anse att det är tre faktorer: jord, kapital och arbete som tillsammans skapa värden och förnödenheter, och att till följd däraf jordegare och kapitalister skola vara berättigade att med arbetaren *dela* arbetets afkastning.

Ja, öfverklassen måste ju resonnera så och äfven söka inbilla arbetarne detsamma, annars skulle det bli krångligt nog för denna klass att försvara sin alltmer ömtålig vordna ställning.

Där sitter t. ex. en herre i sin fina våning i staden. I sitt »brand- och dyrkfria» kassaskåp har han liggande aktier (*delaktighetsbevis*) i fabriker o. s. v. Med dessa aktier eller därtill hörande kuponger (bevis om rätt till *utdelning*) i hand, kan nu denne herre, tillsammans med öfriga aktieegare, komma att dela fabrikernas o. s. v. afkastning.

Såsom alla veta, tillgår *utdelningen* så, att sedan företagens arbetare under årets lopp fått arbeta för *mager* lön, arbetsförmän o. d. för *dräglig*, och de högre tjänstemännen för *fet* lön, så *delas* resten af företagens afkastning* mellan aktieegarne.

* Att en del företag gå med förlust hör icke hit. Lusten att *dela* fins nog ändå, fastän man burit sig dumt åt, icke varit nog förutseende, eller hållit på att konkurrera ihjäl hvarandra, hvilket sistnämnda också är en af kapitalsamhällets fulaste sidor.

Med hvad rätt delas det så? Med hvad rätt afhändes företagens arbetare den af dem hopknogade affärsvinsten?

Joho, säger öfverklassens skriftlärde, dessa herrar hafva satt in kapital i företagen, ergo ha de rätt att *dela*, eftersom äfven kapitalet skapar värden.

Här ha vi en godsegare som stoppar nycklarne till de af »hans» arbetare fyllda magasinerna i sin eller fogdens ficka. Denne godsegare eller hans fogde *delar* nu årets skörd så, att stataren får sin skamligt knappa stat, daglönaren sin usla lön och torparen får — ingenting. Jo, det var så sant, torparen får sig »upplåten» någon bit af godsets sämsta jord, och för denna »förmån» får han plöja och så godsegarens jord — medan godsegaren skördar.

Med hvad rätt delas det så?

Jo, öfverklassens lagbok tillåter sådant, ty godsägaren eger jorden och jorden bidrager också att skapa värden, säga dessa samma skriftlärde, som försvarade kapitalets »rätt».

Allt det där låter ju ganska tvärsäkert. Men socialdemokraterna syna samhällets sömmar litet närmare och finna att ingenting *annat än arbetet* skapar värden. Att jorden är nödvändig för att kunna arbeta nekas icke. Och icke håller att kapitalet under form af byggnader, maskiner, redskap, transportmedel o. s. v. likaledes är nödvändigt för att arbetet skall lämna större resultat än i forna tider. Men däraf följer alldeles icke att jorden och kapitalet besitter en *sådan* egenskap att skapa värden, som kan berättiga produkternas *delning* med arbetet.

Jorden var öde innan arbetet kom. Hennes förräder och krafter lågo där till ingen nytta. Då fans det hvarken gods eller godsegare, eller kapitalister och kassakistor, eller något som »egare» och »innehafvare» kunde utan arbete lefva af. Arbetet är det som odlat och bebyggt jorden och skapat kapitalet. Jorden odlas fortfarande *endast* genom arbete. Kapitalet förstoras fortfarande *endast* genom arbete. Alltså, säga socialdemokraterna, bör arbetet och *endast* arbetet vara berättigadt att få arbetets afkastning. Hvarje slag af nyttigt arbete bör ha sin fulla belöning, själsarbetet såväl som kroppsarbetet. Sjuka,

lemlästade och orkeslösa böra också ha sin fulla bergning, ty de rå icke för att olycka och ålderdom kommit öfver dem. De arbetande må själva bestämma öfver huru mycket som kan behöfva anslås till statsförvaltningen o. s. v. Men därutöfver, bort med alla obehöriga fingrar!

Men af gammal vana har underklassen så stor respekt för rikedomen, att den knappast vågar tänka på att kringskära de rikes s. k. »häfdvunna rätt». En rätt som vi här nedan likväl skola finna vara ingenting annat än *häfdvunnen orätt*.

Huru har öfverklassen förvärfvat sina rikedomar? Jo, börja vi med de stora jordgodsens historia och gå tillbaka i tiderna, så finna vi en trälände och svältande underklass århundraden igenom rastlöst sträfvande att bryta bygd och odla jord. De ståtliga herresätena ha icke fått det utseende och det värde de i dag ha, därför att de haft egare, utan därför att de haft arbetare. Sammalunda med kapitalet. Kapitalet har icke skapats därför att det funnits kapitalister, utan därför att det funnits arbetare som gnott ihop det åt dem.

Hvem kan tälja all den svält och nöd, allt slit och slöp som underklassen under årens lopp fått utstå, medan kapitalet har växt sig stort och rikt?

Hvem kan tälja alla tårar och böner, alla eder och förbannelser öfver svält och låga löner, som flutit från en slafvande underklass under den tidsrymd, som sett våra moderna kapitalister stiga upp till makt och härlighet?

Arbetsklassen står där i det närmaste lika tomhändt i dag som i svunna dagar. Detta är någonting för oss arbetare att allvarligt tänka på.

Vi måste fråga oss om det verkligen kan vara rättvist att de rikedomar vi och våra förfäder arbetat ihop, nu skola användas till att ytterligare utplundra oss. Om vi icke borde börja tänka på att få ett ord med i laget? Öfverklassen har icke varit blyg af sig då den plockat ihop sina rikedomar af fattiga arbetares afkortade löner eller genom andra pålagor plundrat idoga människor. Vi arbetare ha således sannerligen icke någon orsak att vara blyga då vi gå att hålla räfst med orätt och plundring.

Vi äro öfverklassens lagar och förordningar ingen respekt skyldige, ty vi ha aldrig fått vara med och stifta dem, lika litet som vi fått vara med och bestämma om vårt arbete och vår lön.

Oupphörligt ha vi framställt våra fordringar till öfverklassen om allmän rösträtt, första vilkoret för en fredlig uppgörelse mellan öfverklass och underklass. Oupphörligt har denna klass nekat oss vår medborgarrätt, liksom nästan allt annat hvad vi fordrat.

Det återstår för oss ingenting annat än rusta oss till ett enigt uppträdande, till en afgörande strid.

Huru denna strid skall föras, och med hvilka medel, det beror icke på oss, utan på dem som förvägra oss vår rätt. Hvad skall den göra som är i sin goda rätt, men ständigt undanhålles denna rätt? Skall han låta sig nöja med orätt? Eller skall han *taga* sin rätt om han det kan? Vi bara fråga.

Det *kan* randas andra tider för Sverges underklass, om den söker att bli enig. Det *kan* komma en tid, då Sverges *alla* myndiga män skola sända *sina* ombud till riksdagen med uppdrag att stifta lagar till *hela* folkets bästa. När först folket en gång blir herre i eget hus, så kan det på allvar tas itu med den arbetsvinstens orättvisa *delning*, som nu så nöjdt florerar. *Först då kan arbete och lön komma att kunna ställas i rätt förhållande till hvarandra.*

Dagliga tidningen **Arbetet**

är afsedd äfven för landsbygdens arbetare. Prenumeration å alla postkontor.

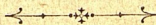
Pris:

Helt år: 7 kr., $\frac{3}{4}$ år: 5:40 kr.

Halft år: 3:60, $\frac{1}{4}$ år: 1:80.

Månad 0:60.

Postarvodet oberäknadt.

www.books2ebooks.eu